

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УГОРЩИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Любов Корнійчук

Національний університет «Острозька академія», Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0541-5884>

Корнійчук, Л. (2025). Енергетична безпека Угорщини в умовах російсько-української війни. *Journal of Innovations and Sustainability*, 9(3), 01.
<https://doi.org/10.51599/is.2025.09.03.01>

Мета. Основною метою цього дослідження є виявлення особливостей забезпечення енергетичної безпеки Угорщини під впливом російсько-української війни.

Результати. Виявлено особливості забезпечення енергетичної безпеки Угорщиною в умовах російсько-української війни, що вплинула на енергопостачання до ЄС та на процес формування енергетичного суверенітету його держав-членів. З'ясовано, що напередодні повномасштабного російського вторгнення в Україну Угорщина була залежною від російських енергоносіїв і зберегла цю залежність у подальшому, що робить її вразливою до тиску росії та ЄС в умовах загострення війни, а також лишається ризик надійності енергопостачань територією України. Підписання довгострокових контрактів із росією в атомній енергетиці, купівля газу за заниженими цінами та брак інвестицій у модернізацію інфраструктури для альтернативних джерел постачання лише сприяють поглибленню залежності Угорщини від російських енергоносіїв. Крім того, цьому сприяє також недостатнє включення в західноєвропейські енергетичні мережі. Тому основними складниками угорської енергетичної політики є підтримка партнерства з росією, забезпечення низьких цін на енергію для населення й обмежені заходи щодо диверсифікації енергопостачань. Для посилення енергетичної незалежності державі варто розвивати відновлювальну енергетику, залучати інвестиції для розширення внутрішньої енергетичної інфраструктури, розширювати регіональне співробітництво, шукати альтернативних партнерів для розвитку ядерної енергетики. Однак, брак політичної волі та інвестицій посилює подальшу співпрацю з росією в енергетиці.

Наукова новизна. В українській науковій думці вперше представлено комплексне дослідження впливу російсько-української війни на енергетичну політику Угорщини в контексті її енергетичної безпеки. У роботі доведено, що після повномасштабного російського вторгнення в Україну Угорщина ще більше посилила залежність від російських енергоносіїв усупереч політиці ЄС та, обґрунтовуючи свою позицію прагматизмом і забезпеченням національної безпеки своїх громадян у галузі енергетики, здійснює обмежені заходи з диверсифікації енергопостачань, експортуючи газ, нафту та ядерне паливо із росії. Дістало подальшого розвитку вивчення особливостей енергетичної політики Угорщини на сучасному етапі.

Практична цінність. Результати дослідження мають значення з огляду на позицію Угорщини щодо російсько-української війни та блокування чи послаблення державою антиросійських санкцій через потребу в енергопостачаннях із росії, адже сприяють кращому розумінню зовнішньої політики Угорщини та її впливу на єдність ЄС і безпекову ситуацію в регіоні в цілому. Крім того, дозволяють поглибити знання щодо формування енергетичної стратегії держави в умовах кризи.

Ключові слова: енергетична безпека, Угорщина, енергетична політика, російсько-українська війна, співробітництво, стратегія.

ENERGY SECURITY OF HUNGARY IN THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Liubov Kornichuk

The National University of Ostroh Academy, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0541-5884>

Purpose. The main goal of this research is to identify the specifics of ensuring Hungary's energy security under the influence of the Russian-Ukrainian war.

Results. The features of ensuring energy security by Hungary in the conditions of the Russian-Ukrainian war, which affected energy supplies to the EU and the process of forming energy sovereignty of its member states, were identified. It was found that on the eve of the full-scale Russian invasion of Ukraine, Hungary was dependent on Russian energy carriers and retained this dependence in the future, which makes it vulnerable to pressure from Russia and the EU in the conditions of an aggravation of the war, and there is also a risk of reliability of energy supplies through the territory of Ukraine. The signing of long-term contracts with Russia in the nuclear energy sector, the purchase of gas at undervalued prices, and the lack of investment in infrastructure modernisation for alternative sources of supply only contribute to the deepening of Hungary's dependence on Russian energy sources. In addition, insufficient integration into Western European energy networks also contributes to this.

Scientific novelty. For the first time in Ukrainian scientific thought, a comprehensive study of the impact of the Russian-Ukrainian war on Hungary's energy policy in the context of its energy security is presented. The work proves that after the full-scale Russian invasion of Ukraine, Hungary, contrary to EU policy, has further increased its dependence on Russian energy sources and, justifying its position with pragmatism and ensuring the national security of its citizens in the energy sector, is taking limited measures to diversify energy supplies, exporting gas, oil and nuclear fuel from Russia. The study of the features of Hungary's energy policy at the current stage has received further development. Therefore, the main components of Hungarian energy policy are supporting the partnership with Russia, ensuring low energy prices for the population and limited measures to diversify energy supplies. To strengthen energy independence, the state should develop renewable energy, attract investments to expand domestic energy infrastructure, expand regional cooperation, and seek alternative partners for the development of nuclear energy. However, the lack of political will and investment reinforces further cooperation with Russia in the energy sector.

Practical value. The results of the study are important in view of Hungary's position on the Russian-Ukrainian war and the state's blocking or easing of anti-Russian sanctions due to the need for energy supplies from Russia, as they contribute to a better understanding of Hungary's foreign policy and its impact on EU unity and the security situation in the region as a whole. In addition, they make it possible to deepen knowledge about the formation of the state's energy strategy in crisis conditions.

Key words: energy security, Hungary, energy policy, Russian-Ukrainian war, cooperation, strategy.

1. Вступ

Одним із важливих пріоритетів держав на теперішній час залишається забезпечення енергетичної безпеки, адже від енергетики залежить функціонування економіки держави, а відповідно й добробут її громадян. Для низки європейських країн особливо актуалізувалось питання енергетичної безпеки після повномасштабного російського вторгнення в Україну, адже воно поставило під загрозу не лише безпеку східних кордонів ЄС, а й енергетичний

вимір системи європейської безпеки. Держави-члени ЄС напередодні повномасштабної російсько-української війни зберігали значну залежність від російських енергоресурсів, які російська федерація, до того ж, досить часто використовувала як інструменти геополітичного тиску. Відтак, агресивні російські дії змусили європейські держави переглянути свої безпекові стратегії в цілому і в секторі енергетики зокрема. Особливий дослідницький інтерес викликає вивчення політики щодо забезпечення енергетичної безпеки Угорщини, адже ця держава продовжує тісну енергетичну кооперацію з росією, демонструючи відмінні від інших членів ЄС стратегічні підходи та, досить часто, підриває загальноєвропейську єдність щодо оцінки дій росії, підтримки України, політики щодо диверсифікації постачань енергоносіїв тощо. Підсилює актуальність досліджуваної проблеми також той факт, що українсько-угорські відносини нині переживають досить складний період і розуміння причин поглиблення угорсько-російських контактів та оцінка їхнього можливого впливу не лише на підтримку ЄС нашої держави у війні з агресором, а й на українські євроатлантичні інтеграційні перспективи, є досить важливою на теперішньому етапі розвитку.

Метою дослідження є виявлення особливостей забезпечення енергетичної безпеки Угорщини в умовах російсько-української війни. Ключовими завданнями є такі: з'ясувати виклики для енергетичної безпеки Угорщини в контексті російсько-української війни та причини поглиблення залежності держави від російських енергоносіїв; окреслити основні складники політики енергетичної безпеки Угорщини після початку повномасштабної російсько-української війни; з'ясувати перспективи диверсифікації енергопостачань і подальшої реалізації угорської енергетичної стратегії.

2. Огляд літератури

Питання вивчення стану енергетичної безпеки держав ЄС неодноразово ставало предметом наукових досліджень, а з початком повномасштабного російського вторгнення тема впливу російсько-української війни на енергетичну безпеку ЄС ще більше актуалізувалася й стала предметом обговорення провідних аналітичних центрів і статей вітчизняних та зарубіжних дослідників. Зокрема, впливу російсько-української війни на енергетичну безпеку ЄС присвятили дослідження такі автори: І. Перезова та ін. [1], І. Яковюк, М. Цвеліх [2], А. Атаманенко, В. Піддубний [3], L. Tichý, Z. Dubský [4], W. Shoukat та ін. [5], X. Zhuang та ін. [6]. Зокрема, науковці аналізували ключові виклики для енергетичної політики ЄС напередодні та після повномасштабного вторгнення росії в Україну, основні складники енергетичної безпеки, зміни в підходах до її розуміння та забезпечення. Ураховуючи те, що Угорщина зайняла відмінну від інших держав-членів ЄС позицію щодо змін в енергетичній політиці, то питання її енергетичної безпеки теж викликало інтерес у низки дослідників, що вивчали особливості зовнішньополітичної стратегії та енергетичну політику держави в умовах неспровокованої російської агресії проти України. Так, до прикладу,

дослідження У. Ільницької та М. Щербака [7] присвячено вивченню особливостей і трансформації зовнішньополітичних стратегій та пріоритетів Угорщини в умовах геополітичних і безпекових викликів російсько-української війни. Порівняльний аналіз політики енергетичної безпеки Польщі та Угорщини в контексті енергетичної кризи у Європі, що виникла внаслідок російської війни в Україні у 2022–2023 рр., представлено в дослідженні М. Kamola-Cieślak та N. Akyesilmen [8], а проблеми енергетичного переходу в цих же державах висвітлено в статті К. Maćzka та ін. [9]. Аналіз потенційних схем енергетичного переходу в Угорщині від природного газу до електроенергії здійснено в дослідженні Т. Gulyás та ін. [10]. Крім того, доповнили розуміння авторки забезпечення енергетичної безпеки Угорщини праці таких авторів: С. Moldicz [10], D. Csernus [11], J. Brodny, M. Tutak [13], W. Hebda, M. Mišík [14], A. Pach-Gurgul, M. Ulbrych [15]. Незважаючи на чималу дослідницьку традицію визначеної тематики, її вивчення лишається актуальним з огляду на динамічний розвиток ситуації довкола безпекового середовища у Європі в цілому, а також в енергетичному секторі окремих держав-членів зокрема. Тому висновки авторів перелічених досліджень потребують доповнення та розширення. Поза тим, вивчення сучасного стану забезпечення енергетичної безпеки Угорщини сприяє також формуванню цілісного уявлення про вплив російського чинника на її зовнішню політику, а також на угорсько-українські відносини.

3. Методологія

У дослідженні застосовано системний підхід, що дозволяє встановити вплив російсько-української війни на формування стратегії енергетичної безпеки Угорщини, а також сприяє формуванню цілісної картини енергетичної політики держави та її відповідності енергетичній політиці ЄС. Завдяки методу аналізу вдалося простежити особливості та основні складники політики Угорщини щодо забезпечення енергетичної безпеки. Івент-аналіз і хронологічний метод сприяли аналізу зовнішньополітичних дій держави, що спрямовані на забезпечення енергетичної безпеки; завдяки методу кейс-стаді вдалося проаналізувати окремі приклади угорсько-російського співробітництва в галузі енергетики. Із метою прогнозування впливу відносин Угорщини та російської федерації в енергетичній сфері на безпекову ситуацію в регіоні було використано прогностичний метод. Обрана методика дозволила здійснити комплексний аналіз впливу російсько-української війни на енергетичну безпеку Угорщини та проаналізувати її сучасний стан.

4. Результати та дискусія

Енергетична безпека держави є невід’ємним елементом її національної безпеки й передбачає захищеність від дефіциту енергоносіїв, а для країн-імпортерів, як у випадку Угорщини, першорядне значення має надійність енергопостачання. Російсько-українська війна актуалізувала потребу диверсифікації енергетичного ринку ЄС, а після повномасштабного російського вторгнення в Україну пришвидшилося формування стратегічної енергетичної

автономії ЄС.

Однак, не всі члени ЄС виявились до цього готовими, адже, до прикладу, Угорщина, маючи високий рівень залежності від викопного палива (у 2021 р. 71,08% первинного внутрішнього споживання енергії в країні забезпечувалося за рахунок первинного викопного палива, 15,87% – ядерної енергії та 13% – відновлюваних джерел енергії та відходів [16]), посилила енергетичне співробітництво із росією, що стало предметом критики з боку ЄС. Відсутність виходу до моря, обмеженість власних природних ресурсів, давня історія енергетичних взаємин із російською федерацією (далі – рф), а також серія політичних рішень уряду В. Орбана вплинули на те, що держава зберегла істотну залежність від російських енергоносіїв, навіть на тлі антиросійських санкцій ЄС.

Зауважимо, що важливим документом, який визначає енергетичну політику Угорщини, є «Національна енергетична стратегія 2030 з наслідками до 2040 року» (2020 р.), у якій зазначено, що ключовими цілями, які формують енергетичну політику Угорщини, є: зміцнення енергетичного суверенітету, забезпечення енергетичної безпеки, підтримка результатів зниження вартості енергії та декарбонізація виробництва енергії (завдяки одночасному використанню ядерної та відновлюваної енергії) [17]. Крім того, у 2021 р. уряд Угорщини прийняв Національний план з енергетики та клімату [18] (оновлений у 2024 р.), метою якого було зміцнення енергетичної незалежності держави, використовуючи ядерну та відновлювану енергію, а також зменшення споживання енергії в державних установах, промисловості й транспорті.

У липні 2022 р., у відповідь на енергетичну кризу у зв'язку із повномасштабним російським вторгненням у Україну, Угорщина оголосила надзвичайний стан в енергетиці та розробила план дій, що включав: підтримку низьких цін на газ та електроенергію для домогосподарств; збільшення внутрішнього видобутку газу до 2 млрд куб. м із поточних 1,5 млрд куб. м; забезпечення додаткових джерел імпорту газу, які будуть зберігатися в газових резервуарах протягом опалювального сезону; заборона експорту енергоносіїв і дров; збільшення внутрішнього виробництва лігніту (буре вугілля); введення в експлуатацію всіх блоків електростанції «Матра»; продовження терміну служби атомної електростанції «Пакш» [8]. План не лише суперечив політиці ЄС щодо досягнення кліматичної нейтральності, а й не містив стратегії позбавлення залежності від російських енергоносіїв.

Слід підкреслити, що ще до 2022 р. понад 60% імпортованої нафти, 95% імпортованого газу та 100% ядерного палива надходило з рф [11]. Вагому роль відіграє той факт, що, приміром близько 70% угорських домогосподарств використовують виключно або частково природний газ для опалення і 73% кінцевого споживання енергії домогосподарствами у 2021 р. було спрямовано на опалення [11]. Невипадково, у вересні 2021 р. угорський міністр закордонних справ П. Сійярто заявляв: «Для Угорщини енергетична безпека – це справа національної безпеки, суверенітету та економіки, а не політична справа. Ви не

можете опалювати будинки за допомогою політичних заяв» [19]. Також він 27 вересня того ж року зазначив, що Угорщина домовилася з рф про постачання газу в обхід України, контракт розрахований на 15 років із можливістю перегляду умов за 10 років і передбачалося, що Угорщина буде отримувати по 4,5 млрд кубометрів газу на рік трубопроводом «Турецький потік» [19]. Зрозуміло, що в ситуації такої залежності дефіцит російського газу був би відразу відчутний для населення, що, очевидно, не додало б політичних дивідендів чинному уряду. До того ж, обіцянка збереження низьких тарифів на газ була одним із гасел правлячої партії «Фідес» на парламентських виборах 2022 р. Із даних табл. 1 видно, що, наприклад, серед держав-членів Вишеградської групи, а також порівняно із середніми цінами на газ для побутових споживачів у цілому в ЄС, в Угорщині зберігаються найнижчі ціни. Фактично вони залишились на рівні перед повномасштабною російсько-українською війною, у той час як, приміром, середня ціна в ЄС зросла фактично удвічі, порівнюючи 2020 та 2024 рр. Ці відомості підтверджують той факт, що Угорщині вигідно і надалі купувати російський газ та зберігати низьку ціну для споживачів.

Таблиця 1

Ціни на газ для побутових споживачів (у євро за кіловат-годину)

Країна	I півріччя 2020 р.	II півріччя 2020 р.	I півріччя 2021 р.	II півріччя 2021 р.	I півріччя 2022 р.	II півріччя 2022 р.	I півріччя 2023 р.	II півріччя 2023 р.	I півріччя 2024 р.	II півріччя 2024 р.
Угорщина	0,0251	0,0243	0,0241	0,0240	0,0229	0,0275	0,0265	0,0263	0,0216	0,0248
Словаччина	0,0381	0,0400	0,0342	0,0353	0,0407	0,0416	0,0476	0,0509	0,0487	0,0500
Польща	0,0341	0,0336	0,0301	0,0380	0,0542	0,0549	0,0550	0,0588	В/д	В/д
Чехія	0,0472	0,0461	0,0463	0,0486	0,0574	0,0880	0,0940	0,0929	0,0895	0,0849
ЄС (середня ціна)	0,0430	0,0475	0,0411	0,0546	0,0629	0,0980	0,0916	0,0891	0,0802	0,0867

Примітка. В/д – відсутні дані.

Джерело: побудовано на основі даних [20].

Після повномасштабного вторгнення рф в Україну Угорщина стала єдиною державою-членом ЄС, яка збільшила імпорт російського природного газу, підписавши впродовж 2022–2023 рр., контракти на додаткове постачання газу, всупереч політиці ЄС (наприклад, у 2022 р., у рамках виконання угод рф поставила Угорщині 9 млрд кубометрів газу), а короткострокові угоди з Азербайджаном і Туреччиною істотно не вплинули на структуру постачання газу на угорський ринок [8].

Із 1 січня 2025 р. Україна припинила транзит російського газу до ЄС, що викликало незадоволення Угорщини та Словаччини. В. Орбан неодноразово заявляв, що сподівається на відновлення цього маршруту з огляду на його

дешевизну, пропонував вважати куплений газ уже не російським, а угорським та в кінцевому підсумку висловив обурення, що Україна не лише припинила транзит газу, а й відмовляється від переговорів про його відновлення, загрожуючи безпеці не лише Угорщини, а й усього регіону [21].

17 червня 2025 р. було презентовано план Єврокомісії RePowerEU щодо повної відмови від російських газу та нафти до 1 січня 2028 р., адже, незважаючи на зменшення обсягів закупівель російського газу держави ЄС заплатили за підсумками 2024 р. 15 млрд євро за російський газ, тому, якщо країни не нададуть відповідних планів із диверсифікації поставок до 1 березня 2026 р., або не запровадять заборону з 1 січня 2028 р., то це загрожуватиме для них судовими наслідками [22]. Угорщина наклала вето на висновок Ради ЄС, що закликає розпочати реалізацію цього плану; крім того, П. Сійярто заявив, що енергетична політика «належить до питань національної компетенції» і план Єврокомісії «ставить під загрозу наш суверенітет й енергетичну безпеку» [23]. Раніше угорський прем'єр-міністр В. Орбан в інтерв'ю угорському радіо заявляв, що необхідно зробити все можливе, щоб не допустити реалізації плану ЄС щодо заборони імпорту російських енергоносіїв [24]. Слід підкреслити, що Угорщина має можливості для розширення альтернативних джерел газопостачання, наприклад, через LNG-термінал Крк (Хорватія), реверсом через Австрію, південним газовим коридором тощо. Однак, потреба інвестицій у модернізацію інфраструктури, а головне – брак політичної волі в угорського керівництва, стоїть на заваді диверсифікації постачань газу і країна навпаки ще більше посилює залежність від поставок із рф.

Проте певні кроки до посилення енергетичного суверенітету все ж робляться. Зокрема, 10 березня 2025 р. у Будапешті міністр закордонних справ і торгівлі Угорщини П. Сійярто та міністр енергетики Румунії С. І. Бурдуя підписали міжурядову угоду про заходи солідарності для забезпечення безпеки постачання газу [25]. Угода сприятиме енергетичній безпеці Угорщини, зважаючи на досить великі потужності Румунії з виробництва та зберігання енергії, а також на доступ до альтернативних маршрутів постачання газу. Крім того, зараз ведуться переговори щодо закупівлі газу із шельфового проєкту Чорноморського газового родовища в Румунії, який у перспективі сприятиме диверсифікації енергопостачання в регіоні.

Варто зазначити, що Угорщина продовжує також зберігати залежність від російської нафти. Станом на 2021 р. понад 60% імпорту нафти до Угорщини надходило з росії, яка постачалася нафтопроводом «Дружба»; крім того, сиру нафту також імпортували із Саудівської Аравії, Хорватії та Туркменістану [8]. Із початку повномасштабного вторгнення рф до кінця 2024 р. Угорщина та Словаччина імпортували 27 млн т сирої нафти на суму 13 млрд євро та фактично обсяги імпорту як для Угорщини, так і для Словаччини залишаються у 2024 р. на 2% вищими порівняно з показниками до вторгнення [26]. Отримавши виняток із санкцій ЄС, угорська компанія MOL залишається останньою компанією в

Європі, яка досі імпортує російську сирю нафту [26]. Оскільки нафтопереробний завод у Сазхаломбатті ще з радянських часів спроектований під переробку російської нафти, то нині він потребує вкладень у модернізацію для переробки інших сортів нафти. Угорщина використовує цей виняток із санкцій і як спосіб шантажу ЄС під час ухвалення важливих рішень. Як бачимо, на рис. 1 із 2021 р. Угорщина збільшила залежність від російської нафти з 61% у 2021 р. до 86% у 2024 р., у супереччя загальній політики ЄС щодо диверсифікації постачань нафти.

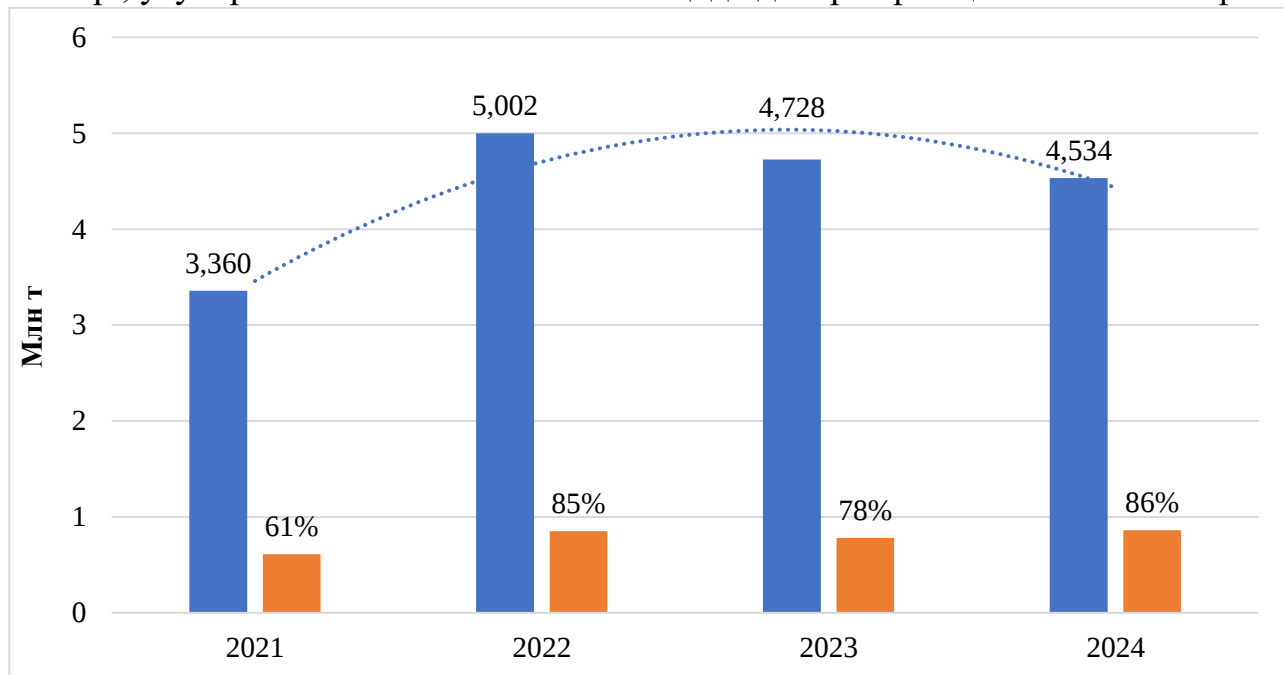

Рис. 1. Імпорт російської сирої нафти в Угорщину 2021–2024 рр., млн т, % частка російської нафти в загальному імпорті нафти

Джерело: побудовано на основі даних [26].

Слід підкреслити, що в липні 2024 р. Україна запровадила санкції проти російської компанії «Лукойл» і Угорщина та Словаччина заявляли про те, що зупинка Україною транзиту нафти підриває їхню енергетичну безпеку. Однак, уже у вересні 2024 р. Угорщина повідомила, що компанія Mol із 9 вересня бере на себе постачання сирої нафти на білорусько-українському кордоні, за які раніше відповідала рф і поставки продовжилися [27], проте держава втратила знижки, які отримувала від «Лукойл» і, які дозволяли їй купувати нафту за цінами, що були нижчі ринкових.

Нагадаємо, що за останніми рішеннями Єврокомісії з 1 січня 2028 р. ЄС має припинити купувати російські газ і нафту, тому Угорщині доведеться шукати альтернативні шляхи. У матеріалі для «Української правди» спеціаліст із комунікацій Razom We Stand М. Гардус зазначає, що Угорщина уже має альтернативу для постачань нафти через Хорватію Адріатичним трубопроводом JANAf, але використовує його лише на 20% потужності (2–2,9 млн т із 8,1 млн т, потрібних для держави) через високі тарифи на транзит [28]. Крім того, з'явилась інформація, що MOL розглядає можливість отримати доступ до нафтопроводу Одеса–Броди, який пролягає від чорноморського порту України до кордону

держави з Польщею, що дозволить їй отримувати морські поставки від низки світових виробників [29], однак тут труднощі викликають постійні російські обстріли Одеси та потреба модернізації нафтопроводу. Одним із варіантів диверсифікації нафтопостачань розглядається будівництво нового нафтопроводу до Сербії, що передбачає побудову ділянки, яка з'єднає систему «Дружба» на угорському боці із сербською інфраструктурою біля Нового Саду (вартість будівництва оцінюється у 350 млн дол. США) [28]. Поза тим, у травні 2025 р. MOL та угорська енергетична компанія MVM уклали довгострокову угоду на імпорт близько 1,2 млн барелів азербайджанської нафти на рік від родовища Shah Deniz через систему BTC [28], що не вирішує проблему диверсифікації поставок нафти, однак, імовірно, можна вважати символічним знаком готовності держави до таких кроків, попри різку риторику офіційних осіб щодо цього.

Цікаво, що угорське керівництво досить жорстко реагувало не лише на, приміром, припинення транзиту нафти чи газу, плани ЄС щодо диверсифікації енергопостачань, а й на українські атаки російської енергетичної інфраструктури. До прикладу, у березні 2025 р. П. Сійярто заявляв під час інтерв'ю для російських ЗМІ, що через українські обстріли російських об'єктів в Угорщині були перебої з постачанням нафти і прирівняв їх до атак на угорські об'єкти, вчергове називаючи такі дії атакою на угорський суверенітет [30]. Як бачимо, енергетична безпека Угорщина стала предметом особливої уваги в заявах офіційних державних представників.

Варто зазначити, що важливу роль в енергетичному балансі Угорщини займає атомна енергетика, адже атомна електростанція «Пакш» виробляє понад 42% всієї електроенергії, яка генерується в країні [31]. Крім того, атомна енергетика розглядається як ключ до гарантування безпеки енергопостачання та досягнення цілей кліматичної нейтральності. Паливне постачання АЕС повністю забезпечується російською компанією «ТВЕЛ», що, знову-таки, посилює енергетичну залежність Угорщина від рф. Після повномасштабного вторгнення росії в Україну європейські споживачі почали робити запаси, очікуючи потенційних збоїв та санкцій проти російської ядерної промисловості і, зокрема, Угорщина різко збільшила імпорт ядерного палива (на 96% до 104 т) у 2022 р., що є найбільшим зростанням серед країн ЄС. Експорт російського реакторного палива до Угорщини зріс ще на 19% (до 124 т) у 2023 р., що значно перевищує типові річні закупівлі Угорщини в 50–80 т [26].

Безпрецедентною подією для атомної енергетики країни став 2014 р., коли угорський уряд оголосив про підписання з росією угоди про будівництво двох нових атомних блоків (проект «Пакш-2»). Початкова фінансова угода, оголошена в Москві, включала російський кредит у розмірі 10 млрд євро, який покривав 80% вартості проекту, з погашенням протягом 21 року, починаючи з 2026 р. [32]. Цікаво, що урядове рішення було прийняте без схвалення парламенту, без відкритих тендерів за участі Росатому, також фінансова частина

угоди є засекреченою з огляду на національну безпеку країни. Крім того, у 2018 р. уряд Австрії оприлюднив дослідження про те, що станція буде розташована на лінії сейсмологічного розлому та подавав позов у Загальний Суд ЄС, проте програв справу [33].

Проект «Пакш-2» є дуже важливим для Угорщини, тому ні початок російсько-української війни у 2014 р., ні повномасштабне російське вторгнення у 2022 р. не зупинили наміри Угорщини його реалізувати й у серпні 2022 р. держава надала дозвіл РФ на будівництво [33]. Поза тим, він навіть став інструментом угорського шантажу ЄС, адже держава виступає проти антиросійських санкцій в атомній енергетиці та, до прикладу, блокувала 14-й пакет антиросійських санкцій ЄС в обмін на те, що вони не вплинуть на будівництво АЕС [31]. Слід підкреслити, що як й у випадку з газом, держава прагне зберігати низькі ціни на електроенергію для домогосподарств, забезпечуючи, таким чином, підтримку населенням свого курсу.

Загалом, як бачимо, Угорщина істотно не зменшила залежність від російських нафти, газу та ядерного палива під впливом російсько-української війни, оминаючи санкції та не диверсифікуючи значно постачання. На рис. 2 представлено порівняння частки імпорту російського природного газу, нафти та ядерного палива як частки загального споживання у 2021 р. та вже під час повномасштабної російсько-української війни у 2024 р.

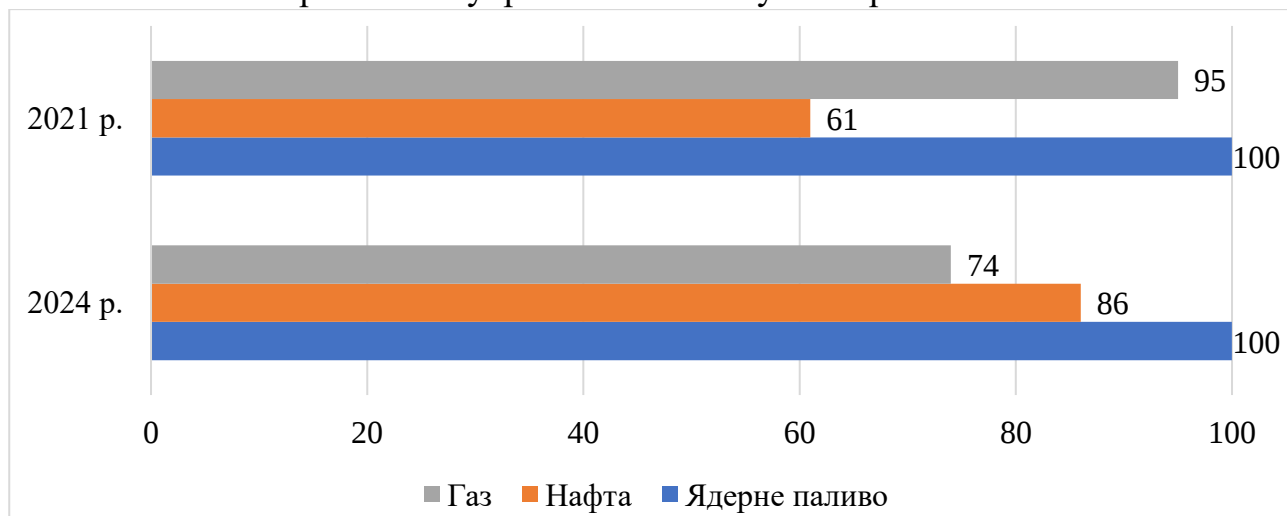

Рис 2. Імпорт російського природного газу, нафти та ядерного пального як частка загального споживання, 2021 і 2024 рр., %

Джерело: побудовано на основі даних [11; 34].

Щодо російського вугілля, то ЄС наклав ембарго на його імпорт у квітні 2022 р. у п'ятому пакеті санкцій і це рішення ЄС не було таким складним для Угорщини через те, що попит на нього не був значним, адже імпортоване вугілля становило лише 0,6% від споживання вугілля в країні, а частка вугілля в споживанні первинної енергії становила лише 5,1% у 2021 р. [11]. У 2022 р., унаслідок ембарго ЄС на російське вугілля, більшість поставок цієї сировини до Угорщини надходили зі США (408 тис. т) та ПАР (144 тис. т), іншими напрямками імпорту були Польща, Чехія, Німеччина, Хорватія та Словаччина [8]. Водночас

Угорщина планувала до 2025 р. закрити єдину вугільну електростанцію «Матра» в рамках досягнення вуглецево-нейтрального виробництва електроенергії, однак, наразі вона продовжує свою роботу.

Слід також зазначити, що перспективним для Угорщини є розвиток відновлювальних джерел енергії, адже це сприятиме не лише досягненню цілей декарбонізації енергетичного сектора, а й поступовому зменшенню енергетичної залежності від країн-експортерів енергоресурсів і забезпеченню енергетичної безпеки. Угорський ринок виробництва енергії з відновлюваних джерел орієнтований на сонячну енергію, 76,9% від загальної потужності відновлюваних джерел енергії станом на 2024 р. – це сонячні електростанції, тоді як біомаса – 11,9%, біогаз – 2,7%, вітер – 5,5%, інші основні джерела енергії мають спільну частку 3% [35]. Перспективи в Угорщині має геотермальна енергія завдяки геологічним умовам Паннонського басейну. Згідно з Національним планом дій у сфері енергетики та клімату до 2030 р., 29% валового кінцевого споживання енергії має припадати на відновлювані джерела, і ця мета стимулює широкий розвиток нових потужностей із виробництва електроенергії [36]. У 2024 р. сонячні панелі становили чверть внутрішнього виробництва електроенергії в Угорщині, займаючи найвищу частку не лише у Європі, а й у всьому світі, а також держава продемонструвала рекордне зростання частки сонячної енергії серед європейських країн за останні п'ять років – із 4% у 2019 р. [37].

У табл. 2 представлено дані про те, як змінювалася в державі частка електроенергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії впродовж 2021–2024 рр. Можна помітити позитивну тенденцію до її збільшення, що, безумовно, відкриває перспективи до подальшого розширення використання цих джерел енергії в загальному енергетичному балансі країни.

Таблиця 2

Частка електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, %

Роки	Частка використання електроенергії з відновлюваних джерел енергії у валовому кінцевому споживанні енергії	біомаса	біогаз	вітрова енергія	гідроенергія	сонячна енергія	відновлювана частина побутових відходів	геотермальна енергія
2021	13,7	25,7	4,3	9,6	3,1	54,9	2,3	0,2
2022	15,3	22,1	4,1	8,0	2,3	61,8	1,7	0,1
2023	19,5	12,0	3,4	6,9	2,4	73,9	1,3	0,2
2024	24,1	11,9	2,7	5,5	1,9	76,9	0,8	0,1

Джерело: складено на основі даних [35].

Розширення використання відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі в майбутньому сприятиме зниженню залежності від імпорту енергії, тим

більше, що російсько-українська війна продемонструвала важливість досягнення енергетичної незалежності. Водночас у державі нині є бар'єри для розвитку відновлювальних джерел енергії, приміром, відсутність державних субсидій для енергії вітру, обмеження щодо будівництва наземних вітрових електростанцій тощо.

Зауважимо, що в питаннях енергетичної безпеки угорське керівництво завжди наголошує на необхідності реалізації прагматичної політики й шукає дивідендів як від російських знижок на газ, так і від ЄС, блокуючи антиросійські санкції. Така політика блокування або пом'якшення санкцій демонструє лояльність до росії й підриває єдність ЄС, приводить до критики її всередині блоку, а також до напруженості у відносинах із сусідами – Польщею, Чехією, Україною. Щодо останніх санкцій, то, наприклад, у березні 2025 р. ЄС мав поновити санкції проти осіб та організацій, причетних до російської агресії проти України, проте Угорщина блокувала цей процес і домоглася виключення із санкційного списку окремих осіб, зокрема російського бізнесмена В. Моше Кантора, міністра спорту рф М. Дегтярьова та Г. Ісмаїлову, сестру олігарха А. Усманова [38]. Угорщина, також на початку грудня 2022 р. блокувала виділення Україні 18 млрд євро фінансової допомоги від ЄС на 2023 р.; у січні 2023 р. ветоувала виділення Україні сьомого траншу обсягом 500 млн євро з Європейського фонду миру, спрямованого на військову допомогу; 20 березня 2023 р. не підтримала спільну заяву членів ЄС щодо видання Міжнародним кримінальним судом у Гаазі ордеру на арешт президента рф; у травні 2024 р. заблокувала схвалення ЄС спрямування прибутків від російських заморожених активів на закупівлю зброї для України [39]. І це далеко неповний перелік недружніх до України кроків, що також блокували спільну політику ЄС.

Загалом варто зазначити, що В. Орбана неодноразово критикували високопосадовці ЄС, приміром, після його звернення до Європарламенту 9 жовтня 2024 р., Президентка Єврокомісії У. фон дер Ляєн звинуватила Угорщину в небажанні підтримувати Україну та зауважила, що відносини Угорщини з рф та Китаєм загрожують безпеці ЄС [40]. Крім того, держави-члени ЄС розглядають можливість тимчасово позбавити Угорщину права голосу відповідно до статті 7 договору ЄС як державу, що системно порушує основоположні норми демократії [41]. І хоча поки це лише на стадії обговорення, проте позиція Співтовариства щодо Угорщини є досить різкою, враховуючи проблеми з демократією в самій державі.

Отримані результати дослідження пояснюються застосуванням системного підходу до аналізу впливу російсько-української війни на енергетичну безпеку Угорщини, що дозволило комплексно поглянути на проблему формування енергетичної політики Угорщини у нових геополітичних умовах. Залучені в роботу статистичні дані підтверджують залежність держави від російських енергоносіїв у ядерному, газовому та нафтовому секторах. Аналіз зовнішньополітичної стратегії Угорщини дав підставу для підтвердження тези

про те, що держава здійснює обмежені кроки для диверсифікації енергопостачань, бажаючи мінімізувати ризик зростання цін і зберегти стабільність постачань, обґрунтовуючи такі дії прагматичною політикою у зв'язку із специфікою географічного розташування та відповідними параметрами транспортної інфраструктури.

Перевагою проведеного дослідження є спроба поєднати аналіз економічних показників, енергетичної інфраструктури та політичних рішень уряду і їх геополітичних ризиків щодо забезпечення енергетичної безпеки держави під впливом нового геополітичного виклику європейській і світовій безпеці, яким стала повномасштабна російсько-українська війна. Аналіз переваг і недоліків енергетичної залежності від рф дає можливість краще зрозуміти ймовірні подальші сценарії угорської зовнішньополітичної стратегії.

Отримані результати дозволяють ствердити, що російсько-українська війна стала викликом для енергетичної безпеки Угорщини, адже продемонструвала її слабкі сторони, що можуть стати в майбутньому ще більшими ризиками. Адже надмірна залежність від одного постачальника енергоносіїв у перспективі може призвести до перебоїв із поставками, цінових коливань, що здатні спровокувати енергетичну кризу в державі. Ці ризики можливо зменшити шляхом розвитку інфраструктури LNG-терміналів у Хорватії, розширення інтерконекторних можливостей чи підписання нових угод, приміром, із Азербайджаном, а також завдяки ширшому впровадженню відновлювальних джерел енергії та енергоефективності в цілому. Хоча такі кроки все ж орієнтовані на середньо- та довгострокову перспективу, але відповідають енергетичній політиці ЄС і зменшують геополітичні ризики від співробітництва із рф.

Водночас недоліком цього дослідження є обмеженість статистичних відомостей за 2024–2025 рр., а також брак порівняння із подібними кейсами залежності інших держав-членів ЄС від російських енергоносіїв та шляхів її подолання. Поліпшити рівень дослідження може також ширше використання для аналізу енергетичної політики внутрішньополітичних факторів. Подальший розвиток цього дослідження може полягати у здійсненні порівняльного аналізу енергетичної стратегії Угорщини з іншими державами, моделюванні сценаріїв відмови від купівлі в росії енергоносіїв.

5. Висновки

Російсько-українська війна сприяла переосмисленню загроз енергетичній безпеці ЄС і спонукала його держав-членів переглянути енергетичну політику. Однак, Угорщина продовжує залишатись залежною від російських енергоносіїв і на тлі впровадження Союзом антиросійських санкцій укладає з рф довгострокові контракти на купівлю газу, продовжує купувати російську нафту та вводить у дію попередні домовленості щодо побудови АЕС «Пакш-2», замість того, щоб шукати альтернативні джерела постачань енергоресурсів. Недостатнє включення держави в західноєвропейські енергетичні мережі також сприяє поглибленню партнерства із рф. Орієнтація на викопне паливо в енергетичному

балансі, а також інфраструктурні та логістичні обмеження ускладнюють забезпечення енергетичної безпеки держави. Основними складниками угорської енергетичної політики є підтримка партнерства з рф, забезпечення низьких цін на енергію для населення й обмежені заходи щодо диверсифікації енергопостачань. Офіційний Будапешт обґрунтовує свою енергетичну політику прагматизмом, національними інтересами щодо досягнення енергетичної стабільності та економічної вигоди. Така позиція Угорщини критикується в рамках ЄС і послаблює його єдність. З одного боку, державі вдається балансувати між європейською солідарністю і проросійською орієнтацією, виторговуючи для себе вигідні умови з обох боків. Проте, з іншого боку, така стратегія має низку геополітичних ризиків, адже залежність від одного імпортера може призвести до енергетичної кризи в майбутньому, особливо в ситуації подальшого загострення російсько-української війни. Крім того, така політика може й надалі призводити до посилення суперечностей із сусідами та послаблювати позиції Угорщини в рамках ЄС.

Зменшення залежності від природного газу в енергетичному балансі через підвищення енергоефективності, збільшення власного виробництва альтернативної енергії, залучення європейських інвестицій у модернізацію енергосистеми, продовження співпраці з Румунією, Хорватією та Азербайджаном для диверсифікації енергопостачань можуть стати запорукою для досягнення енергетичного суверенітету держави в майбутньому. Проте, беручи до уваги політичну лояльність В. Орбана до рф, у короткостроковій перспективі все ж найбільш імовірним виглядає продовження політики балансування між ЄС та рф і повільні кроки до модернізації інфраструктури та переорієнтації на альтернативних постачальників. Така позиція, можливо, і надає тимчасові дивіденди правлячій партії та уряду, однак залишає Угорщину вразливою і до подальшого тиску росії, як і до тиску з боку ЄС, адже як член Співтовариства держава має певні зобов'язання і повинна їх виконувати.

6. Обмеження та майбутні дослідження

Проведене дослідження має певні обмеження, що можуть мати вплив на його результати. Зокрема, динаміка подій довкола російсько-української війни та енергетичної політики ЄС є досить істотною, що може впливати й на подальшу швидку зміну енергетичної стратегії Угорщини. Крім того, слід урахувати також обмежений доступ до угорських урядових джерел інформації, а також стислий аналіз внутрішньополітичних чинників, що впливають на енергетичну безпеку держави. Тому перспективними напрямками для подальших досліджень є глибший аналіз внутрішніх чинників, що визначають енергетичну стратегію держави, порівняльний аналіз енергетичних стратегій держав Вишеградської групи, аналіз впливу енергетичної політики Угорщини на її майбутнє в рамках ЄС.

Конфлікт інтересів: авторка заявляє про відсутність конфлікту інтересів щодо цього дослідження.

Використання штучного інтелекту: авторка підтверджує, що не використовувала технології штучного інтелекту під час створення цієї роботи.

Список використаних джерел

1. Перезова І. В., Гринів П. М., Дубовицький І. С., Храбатин А. В. та ін. Вплив російського вторгнення в Україну на енергетичну безпеку ЄС. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2022. Вип. 34. С. 19–29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7057469>
2. Яковюк І. В., Цвеліх М. П. Енергетична безпека Європейського Союзу в умовах російської агресії проти України. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 160. С. 170–191. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.160.274518>
3. Атаманенко А., Піддубний В. Вплив російсько-української війни на енергетичну безпеку ЄС. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2023. Spec. Is. Pp. 35–47. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.si.035>
4. Tichý L., Dubský Z. The EU energy security relations with Russia until the Ukraine war. *Energy Strategy Reviews*. 2024. Vol. 52. 101313. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2024.101313>
5. Shoukat W., Mustafa Z., Muneer M., Shahzadi A. The impact of the Russia-Ukraine war on EU energy security. *Social Sciences Spectrum*. 2024. Vol. 3(4). Pp. 337–351. <https://doi.org/10.71085/sss.03.04.177>
6. Zhuang X., Wang Q., Dang N., Zhou T. et al. Evaluation of world energy security and the evolution of its pattern in the context of the Russian-Ukrainian conflict. *World Regional Studies*. 2025. Vol. 34(3). Pp. 37–53. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1004-9479.2025.03.20240531>
7. Ільницька У., Щербак М. Зовнішньополітичні стратегії та пріоритети Угорщини в умовах геополітичних та безпекових викликів російсько-української війни: особливості та трансформація. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. Вип. 55. С. 317–324. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.38>
8. Kamola-Cieślik M., Akyesilmen N. Energy security policy of Poland and Hungary in the context of the Russian Federation war with Ukraine. A comparative analysis. *Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej*. 2024. Vol. 22. No. 1. Pp. 87–104. <https://doi.org/10.36874/RIESW.2024.1.5>
9. Mączka K., Bodnar-Potopnyk O., Matczak P., Takacs V. Are Poland and Hungary pushed toward or pulled by energy transition? A narrative analysis of experts' views. *Energy Policy*. 2025. Vol. 200. 114557. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2025.114557>
10. Gulyás T., Palkovics L., Gondola C. Analysis of potential energy transition schemes in Hungary: from natural gas to electricity. *Chemical Engineering Transactions*. 2024. Vol. 114. Pp. 871–876. <https://doi.org/10.3303/CET24114146>
11. Moldicz C. Hungarian foreign policy in the light of war, energy crisis in Europe. *Weekly Briefing*. 2022. Vol. 55. No. 4. URL: https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2022/11/2022er10_Hungary.pdf

12. Csernus D. Energy without Russia: the case of Hungary. The consequences of the Ukraine war and the EU sanctions on the energy sector in Europe. Budapest: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2023. 15 p. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/20509.pdf>
13. Brodny J., Tutak M. The comparative assessment of sustainable energy security in the Visegrad countries. A 10-year perspective. *Journal of Cleaner Production*. 2021. Vol. 317. 128427. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.128427>
14. Hebda W., Mišík M. In search of energy security: nuclear energy development in the Visegrad Group Countries. *Energies*. 2024. Vol. 17. No. 21. 5390. <https://doi.org/10.3390/en17215390>
15. Pach-Gurgul A., Ulbrych M. Progress of the V4 countries towards the U's energy and climate targets in the context of energy security improvement. *Entrepreneurial Business and Economics Review*. 2019. Vol. 7. No. 2. Pp. 175–197. <https://doi.org/10.15678/EBER.2019.070210>
16. Еперьєші З. Енергетична економіка Угорщини та Австрії в умовах трансформації глобального середовища. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. Вип. 3. С. 86–100. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/72/70>
17. Nemzeti Energiastratégia 2030, kitekintéssel 2040-ig Tiszta, okos, megfizethető energia. Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2020. 98 p. URL: <https://www.banyasz.hu/images/klimapolitika/Nemzeti%20Energiastrat%C3%A9gia%202030.pdf>
18. National energy and climate plan. Ministry of Innovation and Technology, 2021. 305 p. URL: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/hun212429.pdf>
19. Газовий конфлікт України та Угорщини: що відбувається. *BBC news Україна*. 28 вер. 2021 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58721958>
20. Energy statistics – natural gas and electricity prices (from 2007 onwards). *Eurostat*. https://doi.org/10.2908/NRG_PC_202
21. Орбан розкритикував Україну за зупинку транзиту газу і повідомив про наміри «дати відсіч». *Радіо Свобода*. 21 січ. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-orban-tranzyt-haz-uhorshchyna-ukrayina/33283974.html>
22. Польська К. Повна відмова ЄС від російського газу: як це має працювати. *DW*. 17 чер. 2025. URL: <https://www.dw.com/uk/povna-vidmova-es-vid-rosijskogo-gazu-ak-ce-mae-pracuvati/a-72955231>
23. Прасад А. Угорщина ветувала план ЄС про відмову від нафти та газу з Росії. *Forbes*. 16 чер. 2025. URL: <https://forbes.ua/news/ugorshchina-vetuvala-plan-es-shchodo-vidmovi-vid-nafti-ta-gazu-z-rosii-16062025-30561>
24. Жерновська Л. Орбан закликав кинути всі сили на збереження російського газу в Європі. *УНІАН*. 23 трав. 2025. URL: <https://www.unian.ua/world/viktor-orban-pro-rosiyskiy-gaz-ugorshchina-znovu-vistupaye-proti-yes-13017480.html>

25. «Historic» gas solidarity agreement signed with Romania. *Hungary Today*. 10 March 2025. URL: <https://hungarytoday.hu/historic-gas-solidarity-agreement-signed-with-romania>
26. Levi I., Wickenden L., Vladimirov M., Nikolov T. The last mile: phasing out russian oil and gas in Central Europe. *Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA)*. 15 May 2025. URL: <https://energyandcleanair.org/publication/the-last-mile-phasing-out-russian-oil-and-gas-in-central-europe>
27. Підстав для занепокоєння немає: Єврокомісія відповіла на скаргу Угорщині та Словаччині щодо «Лукойлу». *Укрінформ*. 23 сер. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3898112-pidstav-dla-zanepokoenna-nemae-evrokomisia-vidpovila-na-skargu-ugorsini-ta-slovaccini-sodo-lukojlu>
28. Гардус М. Зірвати Орбана з гачка Кремля: як змусити Угорщину відмовитися від російської нафти. *Українська правда*. 15 лип. 2025. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/07/15/7215886>
29. Патока М. В Угорщині хочуть отримати доступ до одеського порту для диверсифікації поставок нафти. *Суспільне Новини*. 9 лип. 2025. URL: <https://suspilne.media/1062447-v-ugorsini-hocut-otrimati-dostup-do-odeskogo-portu-dla-diversifikacii-postavok-nafti>
30. Угорщина розцінюватиме удари по російській інфраструктурі як загрозу власному суверенітету, – Сійярто. *UA.NEWS*. 31 бер. 2025. URL: <https://ua.news/ua/world/ugorshhina-roztsinyuvatime-udari-po-rosijskij-infrastrukturi-yak-zagrozu-vlasnomu-suverenitetu-sijyarto>
31. Угорщина не блокувала 14-й пакет санкцій проти РФ в обмін на захист будівництва своєї АЕС, – ЗМІ. *Espreso.tv*. 22 чер. 2024. URL: <https://espresso.tv/svit-ugorshchina-ne-blokuvala-14-y-paket-sanktsiy-proti-rf-v-obmin-na-zakhist-budivnitstva-svoei-aes-zmi>
32. Istrate D. Russian influence in Hungary: the case of Paks 2 and the Kremlin's influence – seeking efforts through nuclear energy. *Evropské hodnoty*. 2021. URL: <https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2021/03/russian-influence-in-hungary24.3-final1.pdf>
33. Австрія програла в Суді ЄС справу щодо угорської АЕС, яку будуватиме РФ. *Європейська правда*. 30 лис. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/30/7151585>
34. Hungarian Energy and Public Utilities Regulatory Office – Official yearly statistics. 2024. URL: <https://www.mekh.hu/eves-adatok>
35. Share of electricity produced from renewable energy sources (%). *Hungarian Central Statistical Office*. URL: https://www.ksh.hu/stadat_files/ene/en/ene0012.html
36. Simon P., Deák P. Renewable energy in Hungary. *CMS. Law-tax-future*. 22 February 2024. URL: <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/hungary>
37. Угорщина займає перше місце в Європі з виробництва сонячної енергії. *KISZÓ.news*. 9 квіт. 2025. URL: <https://kiszó.news/2025/04/09/uhorshchyna-zajmaie->

pershe-mistse-v-ievropi-z

38. Йозвяк Р. ЄС виключив російських олігархів із санкційного списку після тиску Угорщини та Словаччини. *Радіо Свобода*. 14 бер. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rfe-rl-uhorshchyna-slovachchyna-kompromis-sanktsiyi-yes/33347837.html>

39. Віднянський С. «Це не наша війна»: позиція Угорщини щодо війни Росії проти України та її вплив на регіональну безпеку. *Україна дипломатична*. 2024. Вип. 25. С. 717–730. <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2024-28>

40. Посадовці ЄС критикують промову Орбана у Європарламенті, зокрема за його позицію щодо України. *Голос Америки*. 9 жов. 2024. URL: <https://www.holosameryky.com/a/orban-evroparlament-promova-krytyka/7815895.html>

41. У ЄС тривають дискусії щодо обмеження права голосу Угорщини – євродепутат. *Укрінформ*. 22 лип. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/4017760-u-es-trivaut-diskusii-sodo-obmezenna-prava-golosu-ugorsini-evrodeputat.html>

References

1. Perevozova, I. V., Hryniv, P. M., Dubovytskyi, I. S., Hrabatyn, A. V., & Lastovets, O. I. (2022). Impact of Russian invasion in Ukraine on EU energy security. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law. Series: Business. Series: Law*, 34, 19–29. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7057469>
2. Yakoviyk, I., & Tsvelikh, M. (2023). Energy Security of the European Union in the Context of Russian Aggression against Ukraine. *Problems of Legality*, 160, 170–191. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.160.274518>
3. Atamanenko, A., & Piddubnyi, V. (2023). The impact of the Russian-Ukrainian war on EU energy security. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI. Spec. Is.*, 35–47. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2023.si.035>
4. Tichý, L., & Dubský, Z. (2024). The EU energy security relations with Russia until the Ukraine war. *Energy Strategy Reviews*, 52, 101313. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2024.101313>
5. Shoukat, W., Mustafa, Z., Muneer, M., & Shahzadi, A. (2024). The impact of the Russia-Ukraine war on EU energy security. *Social Sciences Spectrum*, 3(4), 337–351. <https://doi.org/10.71085/sss.03.04.177>
6. Zhuang, X., Wang, Q., Dang, N., Zhou, T., Li, Y., Chen, D., & Zhang, Q. (2025). Evaluation of world energy security and the evolution of its pattern in the context of the Russian-Ukrainian conflict. *World Regional Studies*, 34(3), 37–53. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1004-9479.2025.03.20240531>
7. Ilnytska, U., & Shcherbak, M. (2024). Foreign policy strategies and priorities of Hungary in the context of geopolitical and security challenges of the Russian-Ukrainian war: features and transformation. *Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*, 55, 317–324. <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.38>

8. Kamola-Cieřlik, M., & Akyesilmen, N. (2024). Energy security policy of Poland and Hungary in the context of the Russian Federation war with Ukraine. A comparative analysis. *Rocznik Instytutu Europy řrodkowo-Wschodniej*, 22(1), 87–104. <https://doi.org/10.36874/RIESW.2024.1.5>
9. Mączka, K., Bodnar-Potopnyk, O., Matczak, P., & Takacs, V. (2025). Are Poland and Hungary pushed toward or pulled by energy transition? A narrative analysis of experts' views. *Energy Policy*, 200, 114557. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2025.114557>
10. Gulyás, T., Palkovics, L., & Gondola, C. (2024). Analysis of potential energy transition schemes in Hungary: from natural gas to electricity. *Chemical Engineering Transactions*, 114, 871–876. <https://doi.org/10.3303/CET24114146>
11. Moldicz, C. (2022). Hungarian foreign policy in the light of war, energy crisis in Europe. *Weekly Briefing*, 55, 4. Available at: https://china-cee.eu/wp-content/uploads/2022/11/2022er10_Hungary.pdf
12. Csernus, D. (2023). *Energy without Russia: the case of Hungary. The consequences of the Ukraine war and the EU sanctions on the energy sector in Europe*. Budapest, Friedrich-Ebert-Stiftung. Available at: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/20509.pdf>
13. Brodny, J., & Tutak, M. (2021). The comparative assessment of sustainable energy security in the Visegrad countries. A 10-year perspective. *Journal of Cleaner Production*, 317, 128427. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2021.128427>
14. Hebda, W., & Miřík, M. (2024). In search of energy security: nuclear energy development in the Visegrad Group Countries. *Energies*, 17(21), 5390. <https://doi.org/10.3390/en17215390>
15. Pach-Gurgul, A., & Ulbrych, M. (2019). Progress of the V4 countries towards the U's energy and climate targets in the context of energy security improvement. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 7(2), 175–197. <https://doi.org/10.15678/EBER.2019.070210>
16. Eperjesi, Z. (2023). Energy economy of Hungary and Austria in the context of the transformation of the global environment. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 3, 86–100. Available at: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/72/70>
17. Innováció ř Technológiai Minisztérium (2020). *Nemzeti Energiastratégia 2030, kitekintéssel 2040-ig Tiszta, okos, megfizethető energia*. Available at: <https://www.banyasz.hu/images/klimapolitika/Nemzeti%20Energiastrat%C3%A9gia%202030.pdf>
18. Ministry of Innovation and Technology (2021). *National energy and climate plan*. Available at: <https://faolex.fao.org/docs/pdf/hun212429.pdf>
19. BBC news Ukraine (2021). *Ukraine-Hungary gas conflict: what's happening*. Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-58721958>
20. Eurostat (2025). *Energy statistics – natural gas and electricity prices (from 2007 onwards)*. https://doi.org/10.2908/NRG_PC_202

21. Radio Svoboda (2025). *Orban criticized Ukraine for stopping gas transit and announced his intentions to “fight back”*. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-orban-tranzyt-haz-uhorshchyna-ukrayina/33283974.html>
22. Polska, K. (2025). The EU’s complete refusal of Russian gas: how it should work. *DW*. Available at: <https://www.dw.com/uk/povna-vidmova-es-vid-rosijskogo-gazu-ak-ce-mae-pracuvati/a-72955231>
23. Prasad, A. (2025). Hungary vetoed the EU plan to abandon oil and gas from Russia. *Forbes*. Available at: <https://forbes.ua/news/ugorshchina-vetuvala-plan-es-shchodo-vidmovi-vid-nafti-ta-gazu-z-rosii-16062025-30561>
24. Zhernovska, L. (2025). Orban called for all efforts to be devoted to preserving Russian gas in Europe. *UNIAN*. Available at: <https://www.unian.ua/world/viktor-orban-pro-rosiyskiy-gaz-ugorshchina-znovu-vistupaye-proti-yes-13017480.html>
25. Hungary Today (2025). *“Historic” gas solidarity agreement signed with Romania*. Available at: <https://hungarytoday.hu/historic-gas-solidarity-agreement-signed-with-romania>
26. Levi, I., Wickenden, L., Vladimirov, M., & Nikolov, T. (2025). The last mile: phasing out Russian oil and gas in Central Europe. *Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA)*. Available at: <https://energyandcleanair.org/publication/the-last-mile-phasing-out-russian-oil-and-gas-in-central-europe>
27. Ukrinform (2024). *There is no reason for concern: the European Commission responded to the complaint to Hungary and Slovakia regarding Lukoil*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3898112-pidstav-dla-zanepokoenna-nemae-evrokomisia-vidpovila-na-skargu-ugorsini-ta-slovaccini-sodo-lukojlu>
28. Gardus, M. (2025). To free Orban from the Kremlin’s hook: how to force Hungary to abandon Russian oil. *Ukrainska Pravda*. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/07/15/7215886>
29. Patoka, M. (2025). Hungary wants to gain access to the Odessa port to diversify oil supplies. *Suspilne Novyny*. Available at: <https://suspilne.media/1062447-v-ugorsini-hocut-otrimati-dostup-do-odeskogo-portu-dla-diversifikacii-postavok-nafti>
30. UA.NEWS (2025). *Hungary will regard attacks on Russian infrastructure as a threat to its own sovereignty, – Szijjártó*. Available at: <https://ua.news/ua/world/ugorshhina-roztsinyuvatime-udari-po-rosijskij-infrastrukturi-yak-zagrozu-vlasnomu-suverenitetu-sijyarto>
31. Espresso.tv. (2024). *Hungary did not block the 14th package of sanctions against Russia in exchange for protecting the construction of its nuclear power plant, – media*. Available at: <https://espresso.tv/svit-ugorshchina-ne-blokuvala-14-y-paket-sanktsiy-proti-rf-v-obmin-na-zakhist-budivnitstva-svoei-aes-zmi>
32. Istrate, D. (2021). Russian influence in Hungary: the case of Paks 2 and the Kremlin’s influence – seeking efforts through nuclear energy. *Evropské hodnoty*. Available at: <https://europeanvalues.cz/wp-content/uploads/2021/03/russian-influence-in-hungary24.3-final1.pdf>

33. Europeiska Pravda (2022). *Austria lost the case in the EU Court regarding the Hungarian nuclear power plant, which will be built by the Russian Federation*. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/30/7151585>
34. Hungarian Energy and Public Utilities Regulatory Office – Official yearly statistics (2024). Available at: <https://www.mekh.hu/eves-adatok>
35. Hungarian Central Statistical Office (n.d.). *Share of electricity produced from renewable energy sources (%)*. Available at: https://www.ksh.hu/stadat_files/ene/en/ene0012.html
36. Simon, P., & Deák, P. (2024). *Renewable energy in Hungary. CMS. Law-tax-future*. Available at: <https://cms.law/en/int/expert-guides/cms-expert-guide-to-renewable-energy/hungary>
37. KISZó.news (2025). *Hungary ranks first in Europe in solar energy production* (2025). Available at: <https://kiszó.news/2025/04/09/uhorshchyna-zajmaie-pershemistse-v-ievropi-z>
38. Jozwiak, R. (2025). *EU removes Russian oligarchs from sanctions list after pressure from Hungary and Slovakia. Radio Svoboda*. Available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/rfe-rl-uhorshchyna-slovachchyna-kompromis-sanktsiyi-yes/33347837.html>
39. Vidniansky, S. (2024). “This is not our war”: Hungary’s position on Russia’s war against Ukraine and its impact on regional security. *Ukraina Dyplomatychna*, 25, 717–730. <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2024-28>
40. Voice of America (2024). *EU officials criticize Orban’s speech to the European Parliament, particularly for his position on Ukraine*. Available at: <https://www.holosameryky.com/a/orban-evroparlament-promova-krytyka/7815895.html>
41. Ukrinform (2025). *Discussions are ongoing in the EU regarding restricting Hungary’s voting rights – MEP*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/4017760-u-es-trivaut-diskusii-sodo-obmezenna-prava-golosu-ugorsini-evrodeputat.html>